

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 23.
DRAVNISTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.
TELEFON STEV. 2852.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži naslova za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Fraze kot argumenti.

Stara resnica je, da sprejme manj civiliziran narod od bolj civiliziranega predvsem njegove napake. Tisto, kar se sveti, bode v oči, dočim pride globina šele pozno na vrsto. To vidimo tudi pri našem jugoslovanskem bulvarnem časopisu, ki je v zadnjem času višek našega žurnalističnega znanja. Vso kričavost, vso površnost tega tiska smo prevzeli, dočim smo prezrli globine, ki jih ima svetovno bulvarno časopisje. Iz te kričavosti, senzacionalnosti, lovu za bralci pa se je rodila plitvost, ker samo taka hrana je danes dopustna, ki jo prebavi tudi podpoprčen bralec.

Ta bralec pa je vedno bil in ostane suženj fraz, ker so mu pojmi nedostopni in si zapomni le besede. Če so mu pa te enkrat vbite v glavo, potem mu ostanejo v glavi vse življenje, ker je nesposoben, da bi jih prekontroliral. In tako postane fraza argument in na tem argumentu zidajo stranke svoje spekulacije.

Tudi v naši slovenski politiki mrgoli takih fraz, ki so postale že argument. Na prvem mestu je treba omeniti tisto vedno lepo frazo o naprednjakih in klerikalcih. Nihče se ne vpraša, kaj pomeni danes naprednost, nihče noče razumeti, da mora po velikanskih izkušnjah svetovne vojne biti danes druga naprednost ko pred vojno. Nihče tudi noče tega razumeti, da živi v samem pojmu naprednosti večno izpopolnjevanje in da mora nujno čez par let postati to, kar je danes višek naprednosti, že simbol reakcionarstva. Življenje vendar hiti naprej in biti na čelu tega neizprosne pogona naprej, je naprednost. Povsod po svetu je tako, ne pa pri nas, kajti pri nas pravi naprednjakariji s ponosom: mi pa ostanemo, kar smo bili in ker je bil že moj oče liberal, bom ostal liberal tudi jaz. Fraza je postala argument.

Demokracija je druga naša fraza, ki najbolj straši v javnosti. Vsakdo pravi danes o sebi, da je demokrat. Pojem demokracije pa razume tako, da ne pusti drugemu nobene besede. Nestrpnost je simbol sedaj pri nas vladajoče demokracije, ker je ta brez vsebine in le prazna fraza.

Tužni Korotan, naša ogrožena severna meja, boj proti korupciji, osvobojenje bratov tam preko, socialno zavarovanje, izenačenje davkov in cela vrsta stičnih stvari so nadaljne fraze, ki jih ponavljamo s tako neumnostjo, da so postale že argument. In zato danes tudi ne poznamo več nobene politike, temveč le še politiko »slagerjev«, ker nismo več sposobni, da bi prekontrolirali, če imajo te fraze še kakšno vrednost in kakšno.

Zato pa tudi ne poznamo nobene aktivne politike, temveč samo pasivno: Niti v glavo nam ne pade, da bi enkrat pomislili, kakšen smisel ima, če le kričimo zaradi neenakih davkov, a nič ne storimo, da bi res prišlo do izenačenja davkov. Zato se tudi še vedno udajamo tej brezmiselnosti iluziji, da moremo Slovenci to vprašanje rešiti s politično močjo. Kar na lepem pozabljamo, da 26 poslancev ne tvori v skupščini niti desetine poslancev. Odtod pa tisto nespametno očitjanje, da so liberalci ali klerikalci krivi, če še ni izenačenja davkov. Tudi če bi se liberalci in klerikalci združili, vendar pri sedanjih metodah ne pridemo do izenačenja davkov. Problem je treba rešiti čisto z druge strani.

Enako je z vsemi drugimi vprašanji. Ne gremo na bistvo vprašanja, temveč ostajamo pri besedi, pri frazi. Za strankarsko agitacijo je sicer to ugodno, ker je komodno, ker ni treba nič razlagati, temveč samo vpiti, toda narod mora od tega le trpeti, ker ne pride do konstruktivnega dela.

Seja radikalnega kluba.

Beograd, 16. decembra. Ob 5. in pol popoldne se je včeraj začela seja radikalnega kluba. Otvoril jo je prvi podpredsednik Stevo Janković. Prisoten je bil tudi Vukičević. Seji je prisostvoval v celotni okrog 100 poslancev.

Podpredsednik Janković je najprej sporočil, da je bila seja sklicana po želji članov, ki so zahtevali, da se razpravlja o zakonu o neposrednih davkih. Seja je sklicana sporazumno s predsednikom vlade. Ta seja bi bila že prej sklicana, pa se je čakalo, da bi seji prisostvoval tudi minister financ.

Prvi je povzel besedo Milorad Vujičić, ki poudarja, da je bila v radikalnem klubu od nekdaj tradicija, da se zakonski predlogi pretresajo v klubu in da se daje iniciativa za delo vlade v skupščini. Bogoljub Kujundžić da potrebna pojasnila o delu davčnega odbora in o glavnih načelih davčnega za-

kona. Pravi, da je bilo delo zelo mirno in strokovnjaško. Za njim so govorili Gjura Janković, Mihajlo Ranković, Dragutin Kojić in Milan Simonović. Ta seja radikalnega kluba ni bila burna. Pričakovalo se je, da bodo o zakonskem predlogu o davkih govorili Stojadinović, dr. Ninčić, Uzunović in drugi, česar pa niso storili.

Svelković, ki je prišel momentano s seje, je izjavil novinarjem: Na seji prevladuje stališče, da se zaradi odločbe, da se veliko število členov davčnega zakona rezervira, sprejeme zakona odloži do povratka finančnega ministra. Delo za sprejetje zakonskega projekta naj bi se torej prekinilo. S tem se strinja tudi predsednik vlade Vukičević, ki je takoj spočelka izjavil, da je delo za sprejetje tega zakonskega projekta oteženo zaradi odsotnosti ministra financ.

Seja finančnega odbora.

Beograd, 16. decembra. Včeraj popoldne je bila seja finančnega odbora, na kateri se je vršila specialna debata o proračunu vrhovne državne uprave.

Prvi je govoril Juraj Demetrović, ki je ostro napdal vlado, zlasti sistem vladavine v naši državi, ki vodi v nevarnost militarizma in ustvarja dvojno razpoloženje državljanov, ki vodi k dualizmu. Njegova kritika je bila obče politične narave. V početku je ostro kritiziral predsednika vlade, da ni prišel na sejo finančnega odbora, ko se pretresa proračun vrhovne državne uprave.

Dr. Šečerov, ki zaradi odsotnosti dr. Subotića predseduje seji, je rekel: Predsednik vlade je na seji radikalnega kluba. To vzbuja protest pri opoziciji, da ga to ne opravičuje. Dr. Spaho se jezi in pravi radičevcem, da tudi oni 1926. leta, ko so bili na vladi, niso delali nikakih težkoč, če Pašić ni prišel na sejo. Pavle Radić je postal zaradi tega nervozen in je dejal: Velja Vukičević ni Pašić, Pašić je bil starček in Pašić je bil Pašić, a kaj je Vukičević? Radićevce Maštrović vpilje: Kje je oni brez portfelja, ki predsednika vlade vedno zastopa?

Demetrović nadaljuje in odgovarja Spahu na njegove pripombe, da v Pašićevi dobi opozicija ni delala očitkov, ki jih dela danes, ker Pašić je bil nekaj drugega ko Vukičević. Pašić je bil človek, ki je zlasti spoštoval narodno skupščino in redno prihajal na sejo. On je največ od vseh ministrov sedel v ministrski klopi in se zna, da je vedno napel vse svoje sile v službi za narod. Govori, kako je današnja seja narodne skupščine pokazala, da so silno na dnevnem redu voline nepravilnosti in vladna nasilja. Dr. Spaho: Boljše je danes vsekakor, kakor leta 1925. Demetrović: Minister pretrava v obrambi svojih zaveznikov.

Radićevce Maštrović: Nihče ne brani radikalov in Vukičevića, samo muslimani.

Dr. Spaho: Da, branil sem ga pred vašimi neutemeljenimi napadi.

Demetrović pravi, da se narodni poslanci tretirajo kot sluga. Sta dve vrsti poslancev. Nekateri so policijski, drugi pa narodni. Govori nadalje o dohodnini in pravi, da ta lahko obstoja v Evropi, pri nas pa ni sistema evropske

Fraza mora prenehati veljati kot argument in vse danes tako zvane besede treba prekontrolirati, če je v njih še vsebina in sicer taka, ki omogoča delo in akcijo. Zakaj brez akcije bomo vedno le objekt, ne pa subjekt politike.

Boj za izenačenje davkov

Beograd, 16. decembra. Klub seljaško-demokratske koalicije bi bil moral imeti včeraj sejo, da bi pretresal zakonski predlog o izenačenju davkov. Zaradi bolezni Stjepana Radića pa se seja ni vršila, temveč je imel sejo poslovni odbor seljaško-demokratske koalicije, na kateri je bilo sprejeto poročilo o delu v odboru in o stališču, ki so ga člani seljaško-demokratske koalicije zastopali.

Ker je stališče poslovnega odbora obenem tudi stališče celega kluba, je Sv. Popović izjavil: Izenačenje davčnega zakonodajstva predstavlja politično in gospodarsko nujno potrebo in mora vlada in narodna skupščina nujno pričeti s tem poslom. Ljudi pod pogojem, da zakon ne bo zadovoljil v vsakem pogledu. Predloženi zakonski načrt ima dva nedostalka: 1. Popolnoma zaposlavlja sodelovanje davčnih obvezancev pri obdavčenju in vsa oblast obdavčenja je poverjena državnim administracijam. 2. Glavni nedostatek je prevelika obremenitev, ki prihaja do izraza v preliranem številu davčnih vrst, z druge strani pa v previsokih stopnjah. Davek na skupne dohodke znači mnogo obdavčenja že enkrat obdavčenih dohodkov. Verjetno je, da se bo na današnji seji vladna večina pridružila temu stališču in tako bi ta davek odpadel.

Kar se tiče ministra financ, ta dosega ni dal pojasnila, kakšen finančni efekt pričakuje od davka na zemljišča. Vladni predlog, kakršen je, ni dober in se ne more sprejeti. Ako vzamemo za izhodišče podalke ekspozice ministra financ, znašajo nacionalni dohodki okrog 7 milijard. Toda tu niso vsi dohodki, ki so podvrženi davku, pa bi bilo treba davku podvreči najbrž 8 milijard dinarjev. Ako se uvaža, da dosedaj predvideni dohodki iz neposrednih dohodkov znašajo nekaj nad 1 in pol milijarde dinarjev, potem je očitno, da bo predlagana davčna stopnja presegala 15 odst. in da bo tudi daleč presegala predvidene davke. Zato je stopnja treba znižati. Naše stališče v davčnem odboru bo v glavnem zavisno od višine davka v tem zakonskem projektu in od jamstva, ki bo dano za pravično obdačenje prebivalstva.

MUSSOLINI NAPOVEDUJE SESTANEK Z BRIANDOM.

Rim, 16. decembra. Včeraj je imela vlada sejo, v kateri je Mussolini podal izjavo, da so se pričela italijansko-francoska pogajanja in se bo Mussolini, kakor hitro bodo pogajanja končana, sestel z Briandom.

Končno je Mussolini izjavil, da je stanje v Italiji povoljno in da ne obstoja nikakoli nevarnost protifašistične akcije. V znak svoje moči bo vlada pomilošila 250 do 600 pregnancev, ki se bodo smeli vrniti. Še pred Božičem bodo pomiloščeni vsi oni, ki so bili obsojeni zaradi razžaljenja Mussolinija.

700 MILIJONOV DOLARJEV ZA AMERISKO MORNARICO.

London, 16. decembra. Javljajo iz Washingtona, da je ameriški minister za mornarico predložil kongresu svoj program za gradnjo vojnih ladij, za kar je določil vsoto 700 milijonov dolarjev. Zgraditi naj bi se 25 lahkih križark, 9 rušilcev, 32 podmornic in 5 nosilcev avionov. Ako se eventualno sestane mednarodna konferenca za omejitev pomorskega oboroževanja, je pooblaščen predsednik ameriških držav, da ustavi gradnjo tega brodograja.

NAŠA POGODBA S FRANCIJO OD ZVEZE NARODOV REGISTRIRANA.

Zeneva, 16. decembra. Včeraj je generalni sekretar Zveze narodov obvestil našega delegata Fotića o registraciji francosko-jugoslovenskega pakta.

SELJAČKA STRANKA DELA VLADO ODGOVORNO ZA VARADINSKE DOGODKE.

Bukarešta, 16. decembra. Narodno seljačka stranka se pripravlja, da v parlamentu napravi vlado odgovorno za prošle študentske izgrede. Šef stranke Maniu bo omenil, da je vlada sama odgovorna za vse te izgrede, ker ni računala s temi nemiri in jih ni preprečila. Vprašal bo tudi vlado, ali je vlada pomagala organizirati študentski kongres in koliko znaša vsota, ki jo bo rumunska država morala plačati za škodo, katero so napravili študenti.

SDS in oblastni proračun.

Proračun ljubljanske oblasti, ki je bil v sredo predložen oblastni skupščini, ni zanimiv samo v stvarnem, ampak tudi v političnem oziru. Če se bo namreč razpravljalo o njem v janosti tako, kakor se je začelo, potem utegne postati ta proračun važen mejnik v naši domači politiki.

Kakor vsi še predobro vemo, se obravnava pri nas vsa vprašanja brez izjeme samo s stališča zastarelega liberalstva in klerikalstva. Stvarni razprav o vprašanjih, ki nimajo niti z vero, niti z nevero prav nič opraviti, je pri nas bore malo. Zveza Slovenije z morjem n. pr. se pri nas prav pogosto presoja samo s stališča, kdo jo je predlagal, ali liberalci ali klerikalci, bolj redko pa se čuje glas, katera praga bi bila stvarno najboljša, brez ozira na strankarsko demagogijo.

Znano je dalje tudi, da sta se obe naši historični stranki doslej vedno jako radi postavljali na stališče, da se trudita za blagor vseh stanov in družabnih slojev brez razlike. V tem cizru je padlo zlasti na SDS tudi z naše strani že nebroj očitkov, naj ta gospoda že vendar enkrat pove, kakšen konkreten program da zastopa poleg svojega meglenega »naprednjaštva«, ki v tradicionalnem pomenu ne pomeni nič pozitivnega, ampak samo negativnost: napredek je tisti, ki noče klerikalcev. Mi smo ponovno vpraševali: Kaj pa gospoda pravzaprav hoče? Ali stoji na strani velekapitala in veleindustrije? Ali drži s kmeti in hoče zastopati kmečke interese? Ali vleče z delavci? Jasno je, da vsem tem tako nasprotujočim si gospodarskim interesom in socialnim strujam ena in ista stranka ne more služiti. Bog in Belecub sta dva. Pozitivnega odgovora na naša vprašanja nismo dobili nikdar.

Odgovorilo pa je včeraj na omenjeno naše vprašanje »Jutro« tako določno, da ne more biti najmanjšega dvoma več o tem, kakšne in čigave gospodarske interese zastopa slovenska SDS, oziroma tista skupina v SDS, ki drži »Jutro« in ves strankarski aparat v svojih rokah. Do tega odgovora je nagnal gospod novi oblastni proračun za ljubljansko oblast, predvsem pa novi davki, ki jih ta proračun obeta.

Ni naš namen, da branimo dr. Natlačen politično zaradi njegove nekdanje izjave na prvi seji oblastne skupščine, v kateri je rekel, da oblastna skupščina ne bo uvajala novih davkov. Tudi ne bomo raziskovali, ali so bile te besede previdne ali neprevidne. To je stvar dr. Natlačena, ki se bo že sam zagovarjal. Pač pa se hočemo nekoliko pomuditi pri meritorni strani cele zadeve.

Nobenega dvoma ni, da je osnovna tendenca oblastnega proračuna ljubljanskega prin-

cip, naj nosi javna bremena tisti, ki ima. Denar je treba iskati tam, kjer je. To načelo je zmagalo dandanes že v vseh res naprednih državah, zlasti v Angliji, ki je imenito trgovska in zato tudi najbolj računarska država. Tam so med vojno pobirali bogatim ljudem celo do 95 odstotkov njihovih dohodkov. Samo v zaostalih in neurejenih državah živijo državno gospodarstvo večinoma le od trošarin, taks, monopolov in carin, zato pa so take države ideal reakcionarnega velekapitalizma.

Tudi ljubljanski oblastni proračun gre v glavnem za tem, da zadene tiste, ki imajo. To je že iz samega seznama novih namernih davkov dovolj jasno in razvidno. Kljub temu pa se je »Jutro«, ki je glavno glasilo SDS, z vso silo zagnalo proti tem davkom in zagrmelo je proti njim z gromom, ki ga vsi, ki berejo še danes dunajske časopise, silno dobro poznajo iz vehementnih napadov dunajskih reakcionarnih velekapitalističnih listov od »N. Fr. Presse« pa do »Neues Wiener Journal« proti socialističnemu »finanzen ministru« dunajske mestne občine Breitnerju!

Ne v »Jutru« ali pa v »Narodu«, ampak v omenjenih nemških listih smo prebrali dan za dnem tužne žalostinke o »propadu industrije« zaradi Breitnerjevih davkov, ki pa je kljub Breitnerju še vedno tako močna, da dela prav občutno konkurenco naši industriji, čeprav je ta zaščitena z visokimi carinami. Brali smo dalje dolge jeremijade, da bo propad na Dunaju ves tujski promet, če bo vino v barih predrago — in na Dunaju je presneto drago! — tako letošnja statistika dokazuje, da na Dunaju še nikdar ni bilo toliko tujcev kot letos. Ina tako gre dalje argument za argumentom, od katerih pa niti eden ne drži, kakor je to pokazala in dokazala praksa na Dunaju. Zaradi Breitnerjevih davkov ni šla niti ena industrija na Dunaju v konkurz, v gostilnah in kavarnah pa so Dunajčani še vedno razposajeni kot nekdanj. Tudi barov še niso zaprli, ker je tudi za ta šport še vedno dovolj denarja na svetu.

Praktično se je torej »Jutro« postavilo popolnoma ne le na stališče zagovornika privatne lastnine ali branitelja razumnega kapitalizma, ki ne le jemlje, ampak tudi daje, kar je njegova dolžnost, ampak direktno na stališče velekapitalističnega reakcionarstva, ki bi najraje vse pogoltnilo, plačevali naj bi pa drugi.

To pa si je treba dobro zapomniti, ker je to, kakor vse kaže, edina pozitivna točka v »naprednjaškem« programu slovenske (?) SDS.

O materialni strani oblastnega proračuna pa ob priložnosti kaj več.

Ivan Podlesnik:

H. S. S. in S. L. S.

VI.

Pri tem se je Radić opiral prvič na osebo prestolonaslednika, drugič na evropsko demokracijo in tretjič na ostale Slovane v Avstro-ogrski monarhiji. Pri tem pa ni uošteval, da so bile vplivne slovenske demokracije naperjene ne samo proti dunajskemu centralizmu, temveč proti Dunaju samemu (Cehi).

Prav tako in nič drugače so mislili in računali pri nas Slovenci politiki SLS. V moč osebnosti in načrte prestolonaslednikove osebe so upali in verovali. Zato potrlost, žalost in besna jeza na Srbe, ko je bil izvršen sarajevski atentat. Miselnost teh ljudi se ne zrcali samo iz člankov in govorov, napisanih in izrečenih ob Franc Ferdinandovi smrti, ki niso bili prav nič hinavski, ali prisiljeni, našla je tudi zelo značilen izraz v predlogu pokojnega poslanca Povšeta, ki je predlagal, da naj prirede katoliški Slovenci vsako leto romanje na prestolonaslednikov grob.

»Strašno veličasten pogreb imata Ferdinand in Zofija...« (Krek). Milijoni oboroženih vojakov, grmenje topov in potoki krvi. Kaj bo po tem pogrebu z južnimi Slovani? Pri nas smo verovali v Avstrijo. Tudi Radić je veroval. Če ne v nje zmago, pa vsaj ne v nje razpad. Francija jo ne bo pustila razkosati. Sušteršič je veroval v moč Rusije, ki bo, po tako ali tako, končani vojski imela tolik vpliv, da se bodo pod tem vplivom uredila tudi narodnostna vprašanja v monarhiji. Radić je pesnil avstrijskemu cesarju. Lampe je smatral vojsko kot

delo framazonov iz sovraštva proti katoliški Avstriji, zato je veroval, da se bodo našle sile, ki bodo preprečile najhuje — razpad. Krek je s početka veroval tako, kot Sušteršič. Potem se je Krek obrnil in vzdignil. Vsi so šli za njim, ostala sta samo Sušteršič in Lampe z maloštevilnimi pristaši. Kaj pa Radić?

Končno, že zadnji čas, ko so že okovi pokali, se je on naglo in gibko okrenil, še v okovih, kakor samo to on zna. Prvi izmed vseh naših, pač unitarističnih in srbskih političarjev, je zaklical v saboru: Doli Habsburg!

To, kar je mladina zadnjih deset predvojnih let komaj kdaj verovala, to se je zgodilo v Sloveniji zadnje leto med vojno. Tisti ogenj upanja, vere in ljubezni v Jugoslavijo, ki ga je ta mladina kot svetlost nosila v svojih srcih, tisti ogenj se je razoroel v velik plamen. Ne more se reči, da ne bi bile iskre, ki so zanetile ta plamen, prižgane v čistih srcih, v navdušenju in prepričanju, da je samo na tem potu rešitev. Ne sme se pa pri tem pozabiti, kar je za poznejše, povojne dogodke, važno, da so široke mase naših ljudi prikladale gorivo k temu ognju iz odpora, povzročenega iz trpljenja vojnih let in praznih želodcev. Marsikatero revolucionarno dejanje v zaledju in na fronti, ni izviralo iz srčnih in umskih nagibov, temveč iz nagibov sestradanih teles. Če bi tedaj ljubljanski škof in župan

* Avg. Cesarec: Istotam.

izdala in podpisala oklic, ki naj bi kazal smernice narodu v nevem katero stran, bi ta narod šel za njima. Vez v voditelje, vez ljudstva in duhovnika, ni bila vsled trpljenja, prebitega med vojno, prav nič zrahlija, temveč še bolj utrjena. Jugoslavija je bila tedaj zvezda rešiteljica, nekaj, od česar se je pričakovalo prav vse — nebesa v vojnem trpljenju.

Bodimo pa počteni in povejmo si, da se je pomen dela tistega zadnjega leta pred vojno, dela v zaledju in pa tudi na frontah, kar se tiče Slovencev in Hrvatov, mnogokrat precenjeval. Velik madež ne valežnosti leži še dandanes nad Slovenci in zlasti še nad Hrvati, da še do dandanes niso prav cenili in pokazali ljudstvu pomen osebnosti in dela tistih maloštevilnih, ki so od začetka vojske delali v inozemstvu pri odločitvi faktorijh za Jugoslavijo. Človeka mora biti sram, ko vidi kakšni ljudje so prišli po vojni pri nas in Hrvatih na površje in komu vse so se pripisovale zasluge za »osvoboditev Jugoslavije, katera pa še do danes ni pridelala domov niti enega pepela — Supila. Ni treba, da bi bil človek sentimentalno razpoložen, ampak v srcu se mora zvesti, ko čuje, da je ta zreli mož v najhujših letih med vojno — ko ni hotel še Pašić nišesr slišati o Jugoslaviji, ko so francoski in angleški ministri šele po zemljevidih iskali, kje prebivajo Hrvati in Slovenci — na mostu v Zenevi bridko zjokal v spoznanju, da ga razen matere njegove ni čče na svetu ne ljubi.« In solze so mu rcsile obraz, ko je pred ruskim poslanikom v Parizu razkladal zločin londonskega pakta. V takih srcih so bile vžgane iskre, ki so zanetile plamen navdušenja, iz katerega se je potem doma rodila vera in ljubezen.

Politične vesti.

Seja skupščine. Po odprtvi seje je naznanil skupščinski predsednik, da je notranji minister predložil skupščini zakonski načrt o državljanstvu ter o nošnji orožja. Ko so bile opravljene še vse formalnosti, je prešla skupščina na dnevni red. Kot prvi je govoril vojni minister general Hadžić, ki je podal daljši ekspeze o naši aviatiki. Po udarjal je zlasti važnost zračnega civilnega prometa za našo državo, ker so naše komunikacije zelo slabe. Zračni promet bi silno zbližal vse kraje v Jugoslaviji in minister je navedel v tem oziru interesantno statistiko. Dočim potrebuje avto iz Beograda v Ljubljano 20 ur, železnica 12, pride letalo že v treh in pol urah. Posebne važnosti pa je civilno letalstvo tudi za državno obrambo, kar je svetovna vojna prepričujoče dokazala. Predloženi zakonski načrt je izdelan v smislu mednarodne konvencije o zračnem prometu, ki jo je tudi naša država podpisala. Po govoru vojnega ministra se je razvila kratka debata. Zemljoradniški poslanec Vujić je izjavil, da bo glasoval za zakonski načrt, da tako pokaže svojo dobro voljo za razvoj domačega letalstva. Slično izjavo je podal za HSS tudi dr. Kravanja, ki je dejal, da bo glasoval za zakonski načrt, čeprav je njegova stranka v opoziciji. Nato je bil zakonski načrt o zračnem prometu soglasno sprejet. — Soglasno in celo brez debate je bil sprejet nato zakonski načrt o uporabi Kolarčevega fonda za ustanovitev ljudskega vseučilišča. — Nato je prišlo na dnevni red poročilo anketnega odbora o volivnih sleparijah v sarajevskem in bihaškem volivnem okrožju. Anketni odbor je ugotovil, da pripada en mandat mesto radikalom zemljoradnikom. Proti temu predlogu pa so nastopili iz formalnih razlogov radikali, ki zahtevajo, da o predlogu najprej razpravlja verifikacijski odbor in šele ta naj predloži skupščini poročilo. Proti temu stališču pa so ostro nastopili razni govorniki opozicije. Zlasti bojeviti so bili radičevci in je mestoma prišlo med njimi in radikali do hrupnih prizorov. Debata je trajala vse dopoldne in se je po prekinjenju seje popoldne nadaljevala.

»Slovenski Narod« se je vendarle navečal prorokovanj. Včerajšnji »Slov. Narod« je vendar enkrat opustil svoja neresna prorokovanja in včerajšnji hiperkritični bralci »Slov. Naroda« niso več čitali o skorajšnjem padcu vlade. To iztizenje je »Slov. Narod« tem višje zaračunil, ker zborujejo sedaj demokrati ko radikali in je torej dana naravnost sijajna prilika za najbolj drzne kombinacije. Prav nič pa ne bi bili presenečeni, če bo jutri »Slov. Narod« to zamujeno priliko popravil in s tem večjimi črkami o bližnjem in neizogibnem padcu Vukičevićeve vlade razveselil svoje bralce. Pa ne, da »Slov. Na-

rod« šteti s prorokovanjem zato, da bi za božič objavil tem radostneše prorokovanje!

Sodelovanje radičevcev in esdecarjev vedno intimnejše. HSS in SDS sta ustanovili skupen poslovni odbor, ki je imel v sredo svojo prvo sejo. Na tej seji je bilo sklenjeno, da sklicuje seje menjače se po določenem turnusu en član poslovnega odbora. Nadalje je bilo skleneno, da ne sme noben član seljačko-demokratske koalicije predložiti v skupščini ne interpelacije in ne upita in tudi ne sme podati nobene javne politične izjave, če je ni predhodno odobril vsakokratni predsednik poslovnega odbora. Če pa gre za važnejšo stvar, potem mora izjavo odobriti poslovni odbor. Končno je bilo sklenjeno, da priredita HSS in SDS v Zagrebu skupno manifestacijo, ker je baje ves narod navdušen za seljaško demokracijo. — Vsi ti sklepi o čim najbolj ozkem sodelovanju dveh strank dokazujejo, da so tako esdecarji, ko radičevci obupali, da pridejo v vlado. — Škoda le, da se gospoda Radić in Pribević že preje nista odločila za tako ozko sodelovanje, ker bi bilo Hrvatski prihranjen mnogo težav, Jugoslaviji pa mnogo neprilik.

Kako se je vršil pogovor med Chamberlainom in Litvinovim. »Matine« poroča, da se je pogovor med Chamberlainom in Litvinovim končal tako-le: Chamberlain: »Vse zlo prihaja od vaše propagande. Nehajte z njo in potem se bomo dolje pogajali.« Litvinov: »Mi vendar nismo za to propagando odgovorni. Propagando vodi III. internacionala, na katero nimamo vpliva.« Chamberlain: »Torej počakajmo tako dolgo, da dobite na to internacionalo vpliv.«

Mir med Litvo in Poljsko. — Litovska vlada je dala nabiti po Kovnu razglas: Nevarnost poljskega napada na Litvo je definitivno odstranjena. Vojno stanje med Litvo in Poljsko je odpravljeno. Poljska se je svezano obvezala, da bo spoštovala neodvisnost Litve. Vprašanje Vilne je ostalo odprto. Iz Vilnskega ozemlja izgnani Litovci se zopet la' ko vrnejo v Vilno. Vprašanje o ukinitvi litovskih šol na Poljskem ko tudi preganjanja litovske manjšine na Poljskem bo rešila posebna komisija, ki sestoji iz treh članov. Poleg tega so nameravana posebna pogajanja, ki se nanašajo na ev. obnovo diplomatskih odnosov med Litvo in Poljsko.

Oster nastop rumunske vlade proti dijakom-izgrednikom. Vsi dijaki, ki bodo vsled izgrede obsojeni, izgube vse stipendije in bodo izključeni iz univerze. Veliko število dijakov je aretiranih in pride »red vojaško sodišče. — Amerikanka Kellerja, ki so ga študentje pretepli, bo rumunska vlada denarno odškodovala. Energični ukrepi rumunske vlade so bili od tujine sprejeti zelo dobro in izostala je celo že napovedana interpelacija v madjarskem parlamentu.

Diplomatski stiki med nankinško vlado in sovjeti pretrgani. Popoln poraz komunističnih čet in vstalev v Kantonu je rodil takoj tudi važne politične posledice. Okrenil je samozavešta nacionalistov. Kakor poroča šangajski komisariat za zunanje zadeve, je včeraj nacionalistična vlada v Nankingu pretrgala vse stike s sovjetsko Rusijo. Včeraj so bili tudi od nankinške vlade zaprti vsi sovjetski konzulati, ki se nahajajo na njenem ozemlju. Svoj korak utemeljuje nankinška vlada z uporom, ki so ga organizirali sovjeti v Kantonu. — V Kantonu vlada sedaj mir. Nacionalistične čete so z naskokom osvojele mesto. Takoj po zmagi so se začele justifikacije ujetih ustašev. Vsi brez izjeme so bili takoj na mestu obglavljeni. Ulice so bile posejane s trupli in glavami justificiranih komunistov. V cestnih bojih je na obeh straneh padlo 4000 mož. O besnenju komunistov za časa njih kratkotrajne vlade krožijo najbolj fantastične vesti. Tako pravijo nekateri, da so komunisti poklali okoli 20.000 meščanov.

Vojna pripravljenost sovjetske Rusije. V svojem govoru je Stalin o vojni pripravljenosti Rusije navedel to-le: Rusija ima danes 1521 najbolj modernih bojnih letal. V osmih mesecih jih bo imela 3000. Poleg tega bo imela Rusija tekom pol leta 7000 civilnih letal, da jih bo mogoče za časa vojne uporabiti kot pomožna letala. Na vseh šolah se otrokom vzbuja smisel za letalstvo in da bi bil uspeh tem večji, so vse šole dobile modele aparatov. Privatna propaganda za dvig letalstva je silna. Danes obstoji že 19.588 letalskih društev s 4 milijoni članov. — Kemična industrija je dovršena do te mere, da morejo ruske armade uničiti napadalca v 12 urah. 72 letalskih postaj je tako pripravljenih, da morejo v kratkem času uničiti vse petrolejske vrelce Angležev na perzijski meji.

ANGLEŠKA SPIJONAŽA.

MISS GERTRUDA SE JE VRNILA

v orient. In še danes živi tam. Je starejša dama, zelo vitka, posušena, stroga in zelo natančna, toda tudi precej revna. Je zaupnica sira Percy Coxe-ja, vrhovnega angleškega komisarja v Mezopotamiji. Ta žena, živeča danes skromno v Bagdadu, ki je dala Angliji možnost, da je kupila za smešno ceno neusahljive petrolejske vrelce, ta žena si sama ni pridobila nobenega denarja. Dosegla je le neko gotovo karijero: Danes je voditeljica Intelligence Servicea v Mezopotamiji in nadzoruje angleški petrolej...

Že leta 1902 so prišli v Perzijo prvi inženjerji, ki jih je poslal lord Fisher in celih deval let raziskovali petrolejska ozemlja na podlagi listine gospoda d'Arcy-a. Od Ros Hornussa do Binder Abbas-a, torej na razdalji 1400 kilometrov so napravili na tisoče preizkušenj. In to vse popolnoma tajno. Le par ljudi je pravzaprav vedelo, za koga in na čigav račun delajo ti strokovnjaki. Dokler ni bila leta 1909 kupila perzijskih petrolejskih polj novo ustanovljena akcijska družba Anglo-Persian Oil Cy. Kakor bi zamahnil s čarobno palčko, se je vse razvilo. V par mesecih so stali tu črpači vodnjaki, napajajoči postaje in v perzijski zaliv so prihajale cele karavane angleških petrolejskih ladij. Ta Anglo-Persian, o katere akcijonirjih ni nihče

ničesar vedel, je imela ogromna finančna sredstva na razpolago. Njen kapital proglašen leta 1909 na petdeset milijonov, se je leta 1914 dvignil do svote 640 milijonov liber šterlingov. Ves trgovski svet se je strmoč vpraševal, kakšen konzorcij nabobov se je tu spojil v tako grandiozno akcijsko družbo.

Šele 2. maja 1914 je to tajnost izdal Winston Churchill na seji spodnje zbornice, ko je s par besedami proglasil, da v Anglo-Persian Oil Cy ni niti šilinga privatnega kapitala. Cela družba teh dozdavnih nabobov je bila le angleška vlada, ki si je na ta način zagotovila petrolej za svetovno vojno, ki jo je tudi dobila.

Diplomatska drama v Maroku. — Kaid z modrimi očmi.

To je bil le epilog velike diplomatske drame, kar je nekega dne napisal tajnik Njegovega Velikanstva Muley-Halifa, maroškega sultana, na krassen svilen, z rožicami navonjon papir, ki še danes leži v sultanovem arhivu v Marakešu.

... Železno kletko, kjer je živel že pet mesecev in strahu in žalosti El-Hiba Uld-Ma-el-Amin so odnesli na dno levjega jarka. Vrata te kletke so bila odprta. Sudanski otroci so zbadali ujetnika z železnimi drogi, da bi ga prisilili k hitrejši izselitvi iz kletke.

El Hiba je vstal in šel do srede jarka. Pokazal je jezik par Evropejcem, ki so prisostvovali njegovi eksekuciji od strani meč-nardovih uradnikov in dejal:

»Ta, kdor vidi moje lice, pozna tudi mojo dušo, toda nihče pravzaprav ne ve, kaj imajo ti ljudje v svojem srcu!

Potem so spustili v jarek tri saharke leve. Rogni je pokleknil in zaklical, stezajoč roke, kakor bi preklinjal:

»Ti, Raissinli, šejk Andžeraski in ti Kaid Alzerualski, Kaid z modrimi očmi, brata moja, izdala sta me!« In saharški levi so ga raztrgali.

Ta čas, ko se je ta drama odigravala v levjem jarku, je Kaid Al Zerual, oblečen v kroj angleškega generala-brigadirja užival Kocktail v najelegantnejšem baru Taugera. Ta

Kaid z modrimi očmi.

ki ga je klical smrti izročeni El-Hiba v zadnjem trenutku, se je pravzaprav imenoval Mac Lean. Harry Aubrey of Mac Lean je bil škotski plemič. Njegov oče je bil glava rodu Drimminsov. Leta 1880 je zapustil Gibraltar, kjer je kot sergent učil angleške novince kako se ravna z orožjem. Kot poročnik je prešel k polku askarijsov, najete garde marokanskih sultanov. Bil je dober vojak in tako se je zgodilo, da ga je opazil sultan Abd-el-Aziz. Nedolgo nato, brezdivo-

ma zaradi dobre službe, sultanu osebno izkazane, ga je ta povišal v poveljnika askarijsov in kmalu potem vse rdeče garde. In tako je postal minister vojne Maghzenu. Dvanajst milijonov muslimanov in sužnjev je bilo podrejeno ukazom tega bivšega angleškega sergentea, zdaj vojnega ministra.

Le en mož je podrobno poznal tajnost tega nenavadnega uspeha in nezaslišane kariere. Temu možu je bilo ime Arthur Nicholson. Bil je zastopnik Anglije v Tangeru in Intelligence Service-a v Afriki. Kaid z modrimi očmi, s pravim imenom Mac Lean je bil njegov najponižnejši sluga in podanik.

Početkom leta 1907 je Mac Lean pojnil, da izgublja njegova zemlja v Maroku vpliv in da je tudi njegov pomen kot marokanskega kraljevega namestnika že v nevarnosti: Franvozi so pronicali zmirom številnejše v deželo in na obeh straneh je grozila vojna. Dogodki so se vrstili v hitrem tempu. Francoska poročevalska služba je februarja javila, da pošilja Kaid z modrimi očmi, torej Mac Lean zelo pogosto emisarje k malemu razbojniškemu poglavarju v Rifu, Raissulnu, Kaidu Andžeraskemu. Enako tajno dobiva zopet Mac Lean poročila iz južnih krajev Maroka, ki mu jih nosi sam El Hiba Uld-el-Amin, poveljnik neštevilnih Aisanaskih sekt. Imenujejo ga tudi Modrega brata. Tako je bil na tihem pripravljen prolog vseh krvavih dogodkov.

Dnevne vesti.

— Odlikovanje. Nadrabini v Murski Soboti dr. Lazar Roč je odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje.

— Komercijalizacija državnih podjetij. Posledna komisija strokovnjakov v ministrstvu za šume in rudnike pripravlja načrt o komercijalizaciji državnih podjetij, ki spadajo pod kompetenco tega ministrstva. Komisija bo upoštevala stališče, ki so ga zavzeli zastopniki gospodarskih krogov glede komercijalizacije državnih železnice. V kratkem se skliče anketa gospodarskih krogov in strokovnjakov, ki bo razposlala o tem vprašanju ter stavila eventualne izpreminjavalne predloge.

— Na rečjsni dan Nj. Vel. kralja dne 17. t. m. bodo bančni zavodi zaprti. — Društvo bančnih zavodov v Sloveniji.

— Trgovine bodo v nedeljo odprte. Veliki župan ljubljanske oblasti objavlja: G. minister za socialno politiko je odredil na osnovi §§ 12, 13, 15, točka 1. in § 16 zakona o zaščiti delavcev z odločbo z dne 6. decembra t. l., št. 11.291, da smejo biti v nedeljo, dne 18. decembra t. l. v Ljubljani vsi trgovski in njim podobni obrati odprti in da se sme pri tem zaposliti pomožne osebe, ki so običajno delavci, toda lastniki obratov so po § 15, zadnji odstavek navedenega zakona, dolžni dati svojemu pomožnemu osebi za primeren odmor med tednom. Mladostni delavci pod 18. leti se pri tem ne smejo zaposliti.

— Važno za rezervne oficirje. Vsi rezervni oficirji morajo se udeležiti slovesne službe božje v cerkvi Sv. Nikolaja na državnem prazniku rojstni dan Njegovega Velikosti kralja, 17. decembra ob 10. uri dopoldne. Pravoslavna slovesna služba božja se vrši ta dan ob 9. uri v kapeli v vojašnici »Vojvode Mišića«, kateri morajo prisostvovati vsi rezervni oficirji pravoslavne vere. Istotako se vrši slovesna služba božja ta dan ob 10. uri dopoldne v evangelijski cerkvi, kateri morajo prisostvovati vsi rezervni oficirji evangelijske vere.

— Revizija procesa zagrebške premo-govne afere? Z ozirom na časopisne vesti, da je beograjska sekcija Udruženja jugoslovenskih inženjerjev sprožila vprašanje revizije tega procesa, izjavlja ljubljanska sekcija tega udruženja, da je bila omenjena akcija prečeta brez njene vednosti in privolitve. Ljubljanska sekcija udruženja smatra to afero za razsodbo državnega sveta kot likvidirano in ugotavlja, da Udruženje jugoslovenskih inženjerjev po pravilih ni poklicano zahtevati revizije procesov, ki so od najvišjega sodišča končnoveljavno rešeni.

— V avdijenci pri Nj. Vel. kralju, ki se je vršila preteklo soboto je zastopal ljubljansko organizacijo njen tajnik g. A. Drenovec.

— Iz Delavske zbornice. Mnogi, ki se obračajo na Delavsko zbornico naslavljajo svoje dopise in druge pošiljke čestokrat na naslov poedinih zborničnih uradnikov. V interesu gladekega poslovanja je želeli, da se to opusti in naslavljajo vse dopise in pošiljke na uradni naslov, ki je: Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani, Poljanska cesta 12.

— Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja vse svoje podružnice, da sestavljajo svojo letno bilanco za vsako solarno leto, t. j. od 1. januarja do 31. decembra. Vsled tega se prosi, da podružnice dopolnijo svoje prispevke še v tem mesecu. Nadalje se prosi podružnice in p. n. trgovce in prijatelje družbe, da prav marljivo naročajo ter razpečavajo družbine božične razglednice. Dobe se v C. M. pisarni v Ljubljani, Narodni dom.

— Prepovedana italijanska lista. Italijanska lista »Il Lavoro d'Italia« ter »Il Giornale d'Italia« je prepovedana, ker pišeta proti naši državi, uvoz v našo državo.

— Na izrednem zadržnem zboru Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je bil izvoljen sledeči novi odbor: Načelnik Dorčec, podnačelnik Vlahović, odborniki Zabajek, Kosec ml., Dinter, Turk, Mežnaric in Lisac, namestniki Pavlič, Zajc ml. in Doležal, revizorji Franchetti, Juvanc in Zajc star. Zaupniki na deželi so: Mežnaric, Lisac, Gjurić in Buk. Izpraševalno komisijo za gospode tvorijo: Franchetti, Dorčec, Zabajek, Gjurić st., Kosec st. in Vlahović, za damsko obrt pa Navinšek, Podkrajšek, Frankheim in Gjurić ml. Zborovanje je bilo precej burno, zlasti v zadevi kršitve nedeljskega počitka, za katerega se je energično zavzel tudi navzoči zastopnik pomočniškega zbora. Obravnavalo se je tudi vprašanje vajeniške šole, ki jo je treba oživiti in čimbolj izpopolniti. Sklenilo se je odposlati ministrstvu za trgovino in obrt resolucijo za priznanje brivske, frizerske in lasničarske kot ločenih obrti. Sklenjeno je bilo tudi, da naj delo v brivnicah ob nedeljah počiva brez izjeme.

— Razpisana služba. Mestna občina Kranj razpisuje službo za veterinarsko nadziranje v mestni klavnici. Prošnje naj se vložijo do vseh dne 23. decembra 1927 pri mesnem županstvu.

— Iz velikega vojaškega ukaza. Za vojne atašeja v Londonu je imenovan divizijski general Mihajlo Jovanović, za vojne atašeja v Tirani pa major Miloš Masalović, ki je bil doslej v generalnem štabu; dosedanjí vojni ataše, podpolkovnik Atanacij Dinić je postavljen na razpoloženje ministrstva. Za vojne atašeja v Turčiji je imenovan polkovnik Bodić. Dolžnosti kraljevskega častnega adjutanta sta razrešena generalštabna polkovnika Lazar Milosavljević in Djordje Ostoić. — Upokojeni so med drugim: Upravni kapetan t. kl. Vilko Hohnjec; kapetan II. kl. Ilija Dietrich, upravni podporučnik Veloslav Krže, pehotni kapetan t. kl. Karel Zajc, upravni poručnik inženjerske tehnične stroke Robert Burko,

kapelnik Julij Germani in upravni poručnik sanitetne stroke Franc Tomažič.

— Iz politične službe. Premješena sta: Vladin tajnik dr. Vladimir Fon od sreznega poglavarstva v Radovljici k sreznemu poglavarstvu v Kamniku ter srezní komisar dr. Anton Schrey od sreznega poglavarstva v Liji k velikemu županu ljubljanske oblasti; dalje sta premješena politično-upravna uradnika Rafael Mahnič od sreznega poglavarstva v Konjicah k velikemu županu mariborske oblasti ter Anton Svetina od sreznega poglavarstva v Ptuj k sreznemu poglavarstvu v Šmarju pri Jelšah.

— Iz prosvetne službe. V višjo skupino sta napredovala profesor Ivan Favaj v Mariboru in profesor ljubljanske realke Josip Schweiger.

— Brezžična brzojavna zveza med Angoro in Newyorkom. Predvčerajšnjim je bila vzpostavljena brezžična brzojavna zveza med Angoro in Newyorkom.

— Pariški porotniki zahtevajo sodoščevanje pri odmeri kazni. Pariški porotniki so poslali pred zaključkom zadnjega porotnega zasedanja predsedniku sodišča resolucijo, v kateri zahtevajo, da naj se izposluje porotnikom pravica sodoščevanja pri odmeri kazni. Na ta način bi se preprečile predvsem škandalozne oprostitve, izrečene zato, da obtožene ne dobi preostre kazni.

— Železniška nesreča pri Mariboru. Dunajskemu brzovlaku D-188 se je pripetila večeraj jutraj okoli 4. ure pri Lajterspergu nesreča. Na klanecu, tik pred predorom se je vlak pretrgal. Sicer je avtomatična zavora takoj oba dela vlaka ustavila, ker pa strojevodja pomožne lokomotive, ki je potiskala vlak od zadaj naprej, naezgode ni opazil, se je zaletel z lokomotivo v stoječi drugi del vlaka. Vsled nastalega sunka je popadajala vsa potniška prtljaga. 7 potnikov je odneslo neznatne poškodbe. Premikala Beleta je vrglo z vlaka ter se je pri tem enakoliko težje poškodoval, vendar pa ne toliko, da bi ga bili morali oddati v bolnišnico. Sunk je poškodoval tudi pet vagonov.

— Telefonska zveza Sušak-Zagreb pretrgana. Vsled zadnjih snežnih zametov in viharjev je telefonska zveza med Zagrebom in Sušakom pokvarjena. Iz Zagreba je mogoče telefonirati samo do Ogulina. Pravtako kot s Sušakom ni mogoče govoriti iz Zagreba niti s Crikvenice niti z več drugimi mesti ob Jadranu.

— Epidemija gripe v Mostaru. V Mostaru se je pričela širiti zopet gripa, bolezen pa ni tako opasna kot je bila začetkom leta.

— Glad v Dalmaciji. V Šibeniki in skradinski okolici je bilo ugotovljenih več slučajev gladi. Tamkajšnje občine so zahtevale od merodajnih čimteljev nujne pomoči.

— Velik lov na volkove. Iz Mostara poročajo: Ker ogrožajo volkovi v okolških vaseh bolj in bolj imetje seljakov, priredi mostarsko lovsko društvo v kratkem lov na volkove v velikem štilu.

Danes ob 20. uri v Unionski dvorani SIMFONIČNI KONCERT ork. društva GLASBENE MATICE. Na sporedu: Beethoven, Debussy, Grieg.

— Afera Marek v Sarajevu je zavzela večje dimenzije kot se je prvotno domnevalo. Že prve poizvedbe so ugotovile, da je poneveril uradnik Marek pri likvidaciji se nahajajočem oddelku za prehrano in pri uradniški kreditni zadrugi okoli 1.000.000 dinarjev. Marek ima komplice. V zvezi z njegovo afero je pričakovati senzacionalnih aretacij.

— Drzen roparski napad v Skoplju. V skopljanski železničarski koloniji je bil izvršen te dni drzen roparski napad. Ko je bila soproga železniškega kontrolorja Savića zvečer okoli 6. ure sama doma, so se odprla nenadoma naglo vrata in v kulnjo sta stopila dva individuija v starosti 22 do 28 let. Ne da bi izgubljala mnogo besed, sta zahtevala od g. Savićeva, da jima izroči vso gotovino, kar jo je v stanovanju. Gospa Savićeva od strahu ni mogla izpregovoriti niti besedice. Telovaja sta jo jela bit s pesmi po glavi, eden od njiju jo je udaril celo z držajem kuhinjskega noža. Ker kljub temu nista mogla spraviti iz nje besedice, sta jo trdno zvezala, nakar sta preiskala vse omare. Ko sta našla denar, sta jo odkrula brez sledu. Kmalu nato se je vrnil domov kontrolor Savić ter rešil svojo od strahu na pol mrtvo soprogo iz mučne situacije. Policija je aretirala več sumljivih elementov, zdi se pa, da pravih krivcev še ni izsledila. Policija domneva, da obstoja v Skoplju, kljub temu, da aretira skoraj vsak dan kakšnega tat, še vedno tolpa nevarnih razbojnikov.

— Krav konca prepira o eksistenci Boga. Muslimana Bajro Ziko in Sačar Hadžić sta se jela pripravljati nedavno v neki sarajevski gostilni, ko jima je stopilo pivo v glavo, o eksistenci Boga. Da bi svojega nasprotnika o resničnosti svojih trditve prepričal, mu je prisilil Ziko krepko klofuto. Ker mu je vrnil Hadžić mlo za drago, je potegnil Ziko nož ter zabodel Hadžića v trebuh in ga tako težko poškodoval, da je malo verjetno da bi ostal pri življenju. Te dni je bil Ziko zato obsojen na leto dni ječe.

— Sodno postopanje zoper rumunske di-jake, ki so se udeležili demonstracij proti Madjarom in židom. Iz uradnega komuni-keja rumunskega ministrskega sveta posne-

mamo: Prva serija obdolžencev izza di-jaskih izredov je bila izročena sodišču. Izročeni je bilo 21 ojkakov in 28 drugih oseb, ki so obdolžene poskodbu tuje last-nine in motenja javnega miru in reda v Ve-likem Varadinu, 44 ojkakov in 9 drugih oseb, ki so obdolženi, da so zagrešili sicne de-likte v Kološu ter 11 ojkakov, katerim se očit-a, da so v Velikem Varadinu in Kološu poskodbu tuje imetje in ropali. Razven teh je zaprtih še več ojkakov, ki so v pie-iskavi radi razneznih deliktov. Obdolžence bo sodilo vojno sodišče v Kološu in Bu-karesu. Djaki, ki vse javne tunkaje, bodo gustavijani, oni, ki uživajo popore, bodo iz dijskih organizacij izključeni. Djaki, ki so zagrešili manjše prestopke, bodo od univezijskih oblasti disciplinirani. — Pri vseh kravalih ni ugotovljen nih en smisel-n slučaj. Vlada je odobila za poškodovane snagoge kredit 5 milijonov lejev. Znesek bo nesei prosvetni minister osebnó v Veliki Varadin in Kološ.

— Majarski dijaki se igrajo »viteze«. Dijsko društvo »Turul« v Budimpešti je poslalo rumunskemu dijskemu društvu po-ziv, da naj ga za zaenje demonstracije proti Majarom vnesko zadoščenje. Majari so javili obenem svoje sekundeante in svoje quellanté.

— Dijski kravali v Londonu. Tudi lon-donski študenti so podivjali. Predvčerajš-njim, ob pitiki nekega maicha, so udru v več gledalce, v katerih so se vršile ljuske predaive. Liven so na odie, izšli iz gledališč kapelnike, izšli hudarne in raz-bili na stotine sp. Grečalske bragane so morale obiskovalcem viniti vstopnico. Po teh junaskih cinih so hoteli ojkaki naučje-vati kravale po ulicah, vendar pa so jih policijske balne hitro razkropile. V krogu gledaliskih igraicev vlada radi ojkaskih kra-valov veliko ogorčenje. Nekateri igraike so se topile v solzah. Djaki so povzročili za več sto tinitov sterlingov škodo.

— 8000 ton petroleja se je razlilo. Iz Lon-dona poročajo: Seveino od Ruchinga je ponesrečil petrolejski parnik »Semande«. Nad 8000 ton petroleja se je razlilo v morje. Petrolej plava na morski gladini. Oblasti so ukrenle vse potrebno, da se prepreči, da bi se petrolej užgal, kar bi uuegnilo povzročiti v pristanisku veliko katastrofo.

— Falzificiranje turških novčanic. Cari-grajska policija je aretirala par oseb, ki so skušale spraviti v promet potforjene oto-manske novčance po 25 in 50 turških lir. Falzifikati so izdelani v nozemstvu. V zvezi z afero je bilo aretiranih doslej 15 oseb.

— P. n. javnosilil težke razmere nas si-lijo, da se v dne pred Božičem obračamo na p. n. javnost z vročo prošnjo, da se po možnosli spomni med bednuni najbednejših slepih in upoštev-a njih bedni življenjski po-ložaj ter nam priskoči na pomoč s kakš-nimkoli darom. Za vsak najmanjši dar smo iz sra hvaležni. Milodare sprejema Pod-porno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

— Atera inženjerja Mareka. Vest, da pri-de do obnove postopanja zoper inženjerja Mareka in njegove soproge ne usreča res-nici, pač pa je res, da je dunajsko ka-

v stolnici od 10. do 11. ure predp. zaprte. Načelstvo Oremija trgovcev.

— Opozorjamo na nocojšnji simfonični koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice ljubljanske, ki se vrši ob 20. uri v Unionski dvorani v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Pod vodstvom dirigentov Emila Adamiča in L. M. Šker-jenca sodeluje v orkestru 63 moči, ki so deloma člani orkestralnega društva, delo-ma pa godbeniki Muzike dravske divizijske oblasti. Na sporedu so sledeča dela: Bee-thoven: Egmont, predigra in Beethoven: Sinfonija v c-duru. Oboje dirigira skla-datelj Emil Adamič dalje Debussy: Childrens corner, suita, dirigira skladatelj L. M. Šker-janc in slednjič Grieg: Večer na planini, Pri zibel, Norveški ples št. 2 in Vdanostna ko-račnica, dirigira Emil Adamič.

— Dijska predstava Evripidove »Mede-je«, ki je napovedana za soboto, dne 17. decembra t. l. popoldne, odpade zavoljo nenadne obolenosti nositeljice naslovne vlo-g-e, ge Avguste Danilove.

— Esperantisti, udeležite se vsi zanes-ljivo današnjega sestanka v Narodni ka-varni.

— Javno predavanje. Splošno žensko društvo priredi v nedeljo, 18. t. m. ob pol-enajstih dopoldne v veliki dvorani univerze javno, vsakomur dostopno predavanje. Pre-dava univ. prof. gosp. Aleksander Makle-cov slovensko o aktualni temi: Ofroško vprašanje v sodobni Rusiji, ki bo gotovo zanimala slovensko in rusko javnost.

— Orkestralno društvo Glasbene Matice je izdalo za nocojšen simfoničen koncert programno knjižico, ki vsebuje kratko raz-lago posameznih del, ki se bodo izvajala na nocojšnjem koncertu v Unionu. Vse po-sebnike tega koncerta vabimo, da si naba-vijo to lično instruktivno knjižico, ki se do-biva po 3 Din v predprodaji v Malični knji-garni in zvečer pri blagajni ter biljeterjih. Začetek koncerta je točno ob 8. uri, dnevna predprodaja v Malični knjigarni. Cene obi-čajne.

— V nedeljo, 18. t. m. se vprizori v oper-nem gledališču ob 3. uri opereta »Bajade-ra« v korist »Udruženja gledaliških igral-cev«. Ker se igra »Bajadera« prvič kot po-poldanska ljudska predstava kar je poseb-no ugodno za izven ljubljansko publiko, va-bimo vse prijatelje igralskega stanu, da po-seljto to predstavo v obilnem številu.

— Lep napredek v domačem obrlu. V izložbi tvrdke I. C. Mayer je razstavljen-a prekrasna zavesa za dvojno okno, izvršena v file tehniki. Delo je tako precizno izvršeno, da po pravici vzbuja splošno po-zornost. V sredi je zavesa vezana z dal-malinsko čipko, ki tvori višek čipkarske umetnosti. Naročilo je prišlo iz Beograda od generalice g. P. Delo je izvršil Državni osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani. Nas napredek tega zavoda od-krito veseli, zlasti ker dokumentira večkrat v letu z raznimi prekrasnimi deli svoj na-predek.

SOLSKÉ VESTI.

Napredovali so sledeči učitelji in učite-ljice v mariborski in ljubljanski oblasti:

1. V 1. grupi II. kat.: Ivan Jordan, učitelj na IV. moški ošn šoli v Mariboru; S. La-dislava Pavel, učiteljica v Žižkih, srez Dol-nja Lendava; Eliza From, učit. v Sp. Sv. Kungof, srez Maribor I. breg; Slavka Bel-šek, učiteljica v Vel. Nedelji, srez Ptuj; Adela Alt-Smid, učit. v Studencih pri Ma-riboru; Ana Erzín, učit. v Semiču, srez Čr-nomelj; Gizela Ušeničnik, učit. v Mengšu, srez Kamnik; Severa Tancig, učit. v Izla-kah; srez Litiha. — 2. V 2. grupi II. kat.: Ivan Gabršek, učit. v Guštanju, srez Pre-valje; Olga Rakuša, učiteljica v Lajters-berg-Črčevini; Gustav Pečnik, šolski upra-vitelj v Bizelskem; Marta Cretnik, strok. učit. II. moške meš. šole v Ljubljani; Ana Kosec, učit. v Trebnjem, srez Novo mesto; Cecilija Stele, učit. v Kamniku; Hermina Sienne, učit. v Sostrem, srez Ljubljana ok.; Julija Prestor, učit. v Toplicah pri Zagorju.

— Stalnost v državni službi je priznana sle-dečim učiteljem in učiteljicam: Francu Iglariu, učit. v Konjicah; Rafaelu Berce, učit. v Šmarju pri Jelšah; Maksu Twdyu, učit. v Zagodnji, srez Slovenjgradec; Rajku Iglariu, učit. v Slovenjgradcu; Mariji Zu-pančič, učit. v Dragofušu, srez Črnomelj; Juliji Westner, učit. v Meliki, srez Črno-melj; Silvij Perhavec, učit. v Orosupljem, srez Ljubljana okol.; Francu Smit-u, učit. na II. deški ošn. šoli v Ljubljani; Ljuboslavi Dolenc, učit. v Zetalah, srez Šmarje pri Jelšah.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 16. decembra: »Idealni soprog.« — Red C.

Sobota, 17. decembra: Zaprtó. Nedelja, 18. decembra ob 15. uri popoldne: »Snežulčica.« — Izven.

Nedelja, 18. decembra ob 20. uri zvečer: »Hamlet«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Petek, 16. decembra: Zaprtó. Sobota, 17. decembra: »Miloševa ženitev.« — Red C.

Nedelja, 18. decembra ob 15. uri popoldne: »Bajadera«, opereta. Na korist Udruženja gledaliških igralcev. — Izven.

KRATKE VESTI.

Jugoslovansko-nemška trgovinska pogodba stópi 28. decembra v veljavo.

Za božično darilo nam penzionistom in bivšim nastavlencem je dovolil nemški par-lament 25 milijonov mark. In kaj bo dala staroupokojencem naša skupščina?

Zunanje ministrstvo bo v kratkem imenovalo delegacijo za trgovinska pogajanja z republiko Chile.

Ameriški reprezentančni zbornici je bil predložen zakonski načrt o vrnitvi nemškega med vojno zaplenjenega premoženja. Po vsej verjetnosti dobe Nemci takoj 70 odstotkov tega premoženja.

Češkoslovaški ministrski predsednik Švehla je obolen in ne more voditi sej ministrskega sveta. Po novem letu odpotuje Švehla v Egipt.



Pletenine s to
znamko so
najboljše!

**Telovniki za dame in
gospode. — Zemperji,
puloverji, kostumi.**

Sport.

SMUŠKI TEČAJ NA SV. PLANINI (1985 m.).

Za Božič priredi Litijška podružnica SPD redni alpski smuški tečaj pri Koči na Sv. Planini. Tečaj bo trajal od 24. decembra t. l. do 1. januarja 1928, vodil ga bo referent za turizem g. Rud. Badjura, gotovo z isto vneto, kakor že po drugih zimskosportnih postojankah. Prislopnina znaša Din 20.—, poduk v tečaju je brezplačen. — Ker utegne biti najnovejša, šele letos otvorena turist. postojanka SPD Koča na Sv. Planini širšim krogom še manj znana, pripominjamo: Na Sv. Planini v turist. koči in

treh drugih zidanih zgradbah, poleg je padla v prid Dempseyu. Kearns je podlegel v tehničnem »knock-outu«
Dempseyevih zastopnikov. Da se prejšnji manager ni brez nadaljnjega odrekel svojih zahtevam napram Dempseyu, je umljivo, ker je Kearns v letih 1917 do 1925 na Dempseyu zaslužil lepo vsoto 500.000 dolarjev.

V newyorški šestidnevni dirki je zmagalo američansko moštvo Fred Spencer-Winter s 4057.9 km; drugo mesto je zasedel francoski par Faudet-Marcillac, dočim se je na tretjem mestu plasiral nemško-ameriški team Petri Hill. Kot četrta sta prišla na cilj Giorgetti-Mac Namara.

BORZE,

15. decembra.

Ljubljana. Berlin 13.56 — 13.59, (13.575), Curih 1094.57 — 1097.57 (1096, 1096.1), Dunaj 7.995 — 8.025 (8.01), London 276.8 do 277.6 (277.2), Newyork 56.61—56.81 (56.71), Newyork kabel 0 — 56.82, Pariz 223.25 do 225.25 (224.25), Praga 168 — 168.8 (168.4), Trst 307.25 — 309.25 (308.25).

Zagreb. Amsterdam 22.97 — 23.03, Dunaj 7.995 — 8.025, Berlin 13.56 — 13.59, Italija 307.5 — 309.5, London ček 276.8 — 277.6, Newyork ček 56.617 — 56.897, Pariz ček 222.75 — 224.75, Praga ček 167.99 — 168.79, Švica 1094.63 — 1097.63.

Curih. Beograd 9.1175, Berlin 123.69, London 20.285, Newyork 517.75, Pariz 20.3875, Milan 28.11, Praga 15.35, Budimpešta 90.60, Bukarešta 8.20, Sofija 3.745, Varšava 58.10, Dunaj 73.05.

Elektri.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 133 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Strojne 70 — 70 (70), Vevče 133 — 0, Ruše 265 — 280, Stavbna 56 — 0, Šešir 110 — 0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza 15. decembra: Zaključkov ni bilo.

To in ono.

SPANJE HOČEJO ODPRAVITI.

V »deželi neomejenih možnosti«, v Ameriki hočejo odpraviti spanje. Na zadnjem

kongresu kemikov v Filadelfiji so namreč diskurirali o možnosti, da bi nadomestili spanje s kemičnim preparatom. Preparat naj vsebuje vse regeneracijske elemente, ki jih nudi spanje človeškemu telesu.

Doslej se je zdelo da je brez spanja nemogoče živeti. To je dokazala neka mlada zdravnica, ki je dokazala svojo zdravniško sposobnost s tem, da je mučila par mladih kunccev do smrti, ker jih ni pustila več dni spati. Stvar je bila znana pa že tudi v srednjem veku. Inkvizicija je mučila delinkvente na sličen način, dokler niso priznali očitanega jim dejanja, bodisi da so bili krivi ali ne. Spanje je za človeško telo naravna potreba. Zaspimo pa ne mogoče zato, ker se utrudijo možgani. Res je, da delujoče nekatere partije možganov v spanju imajo intenzivno kot v bdečem stanju, zato pa so druge večasih v spanju še bolj aktivne kot v bdečem stanju. Vsekako pa je spanje kategoričen imperativ narave. Potreba po spanju odvisi povsem od starosti. Novorojenček spi skoraj noč in dan. S tremi leti spi otrok točno pol dneva. Pozneje v nadaljnjih letih razvoja rabi človek še vedno po 9 do 10 ur spanja. Sele odraslemu človeku zadostuje 8 ur. Seveda pridejo pri odraslem človeku v poštev tudi individualne razlike: o Humboldtu, Mendelssohnu, Frideriku Velikem, Cezariju in Napoleonu se trdi, da so spali samo po 3 do 4 ure na dan, dočim sta bila Schopenhauer in Kant velika zaspanca, iz česar je Schopenhauer sklepal, da rabijo možgani tem več spanja čim bolj so razviti in čim intenzivneje delajo.

Človeštvo prespi torej skoraj polovico življenja. Hvala Bogu! Človeštvo bi bilo doseglo današnji napredek v polovici časa, če bi bilo moglo napredovati brez spanja, torej brez presledek; že v Homerjevih časih bi bil eksistirati brezlični brzjav itd., toda, kakšno bi bilo naše življenje, če bi se Amerikancem res posrečilo, da bi spanje odpravili (kar se jim pa ne bo)! Če bi imeli ministri noč in dan čas za izdajanje naredb, če bi igrala naša soseda po 24 ur na dan glasovir in če bi zahteval podjetnik-izkoriščevalec, da naj mu garajo uslužbenci dan in noč?

Bja Erenburg:

Ljubezen Jeanne-e Ney. (iz ruščine prevedel S. L.)

Andrej je nekoliko oživel, ko je zagovornik omenil ime Julesa Lebona. Takrat je bila zaslišana kot priča neka stara ženska s ptičjim obrazom, ekonomka starega pisatelja, m-lle Faillette. Izpovedala je, da zadnjega pol leta k pisatelju ni nihče prišel. Govorila je resnico. Tisti dan, ko je bil Andrej pri velikem pisatelju, je ona odšla na trg. Med njenim izpovedovanjem je bila v dvorani napeta tišina. Državni pravnik je bil zadovoljen. Zagovornik se je razburjal. Čeprav je vedel, kaj bo gospodična izpovedala, vendar je pa šele zdaj v polni meri začutil, kako slabo vpliva na porotnike razkrinkanje očitne obtoženčeve laži. Vsa zgovornost gospoda Gourmota ne bo nič zalegla. Predsednik sam je bil izredno pozoren. Gospodična Faillette je bila takorekoč v stikih z veliko francosko literaturo, živela je v isti hiši z velikim pisateljem. Vse to je zanimalo prosvitljenega predsednika, pa tudi občinstvo.

Andrej je pa nekako prvič premislil globoki pomen pisateljeve smrti. Če bi ta še

živel, bi najbrže ne prišlo niti do razprave. Ali si je mogel misliti, ko je sedel zimskega dne v kabinetu pisatelja, da bo njegovo življenje tako strašno, tako usodno zavisno od pisateljevega življenja?

Ko je Andrej spet vzdignil glavo, je videl novo pričo pred seboj. Pogledal jo je in se je zdrnil. Ona je! Jeanne mu je veliko o njej pripovedovala. Povedala mu je, kako jo je skupaj s to prijateljico Poitra vozil k sreči v gosti. Andrej je ni sicer še nikdar videl. Gospod Elis Renon ga ni z njo soočil, ker se je bal, da bo Andrej spremenil hojo, videti ga pa itak ni mogla. Ko je Andrej zdaj zagledal slepico, se je nasmehnil. Proti obrazu tega dekleta je bil še državni pravnik brez moči. Tudi porotniki, občinstvo in še sam predsednik so se prijetno nasmehnil, ko so videli prekrasni njen obraz. Za hip se je sodna dvorana spremenila v gledališče, kjer se lahko vidi ne samo Jago babo in čarovnike, ampak tudi anjele.

Ko je Gabrijela povedala o strašni noči, o borbi v kabinetu, o tem, kako je našla očetovo truplo, je umolknila. Predsednik jo je vprašal, če bo še kaj pristavila. Slepica je pa rekla:

— Rada bi vprašala, kje je moja sestra?

Ali je mogoče tudi ona ubita? Ona je tudi ono noč izginila, ne da bi bila povedala, da bo šla.

Gospod Crémier ji ni nič odgovoril, marveč je strankam predložil, naj dajo priči svoja vprašanja. Državni pravnik je zamrmral:

— Povejte mi, priča: vaša sestra je tam dobro živela? Ali bi mogla imeti kak vzrok, da bi bila tudi sama udeležena pri tem umoru?

— Jaz ne vem. Jaz sem zelo neumna in ne poznam življenja. Mislim pa, da življenje ne more biti lepo. Kadar je Jeanne prišla k meni, je imela mokra lica.

Državni pravnik sploh ni bil pripravljen na tak odgovor, ker mu je bilo vse jasno na podlagi izpovedbe Gastona Pou. Videč, da zagovornik lahko izrabi okolnost, da je nečakinja pokojnega tako nenadoma izginila, se je hotel za ta slučaj zavarovati. Odgovor slepice ga je spravil ob voljo. Še svinčnik se mu je zlonil. Sicer to stvari še vedno ne spremeni, vendar pa zagovornik lahko natveze porotnikom kako idijotsko verzijo. Državni pravnik dobro pozna zagovornike: vsi so zvit in zahrbtni.

Prišla je vrsta na gospoda Gourmota, da

stavi priči svoje vprašanje. Svočano je pri-
vlekel na dan prikrito karto:

— Priča, s čem pa vi utemeljujete svojo trditve, da nista morilec in obtoženec ena in ista oseba?

— Jaz to samo slišim. Vi mi morate verjeti. Jaz sem slepa, slabša, ko vsi drugi. Jaz nimam takih oči ko drugi, vendar pa ljudi slišim. Tega človeka še nisem slišala in vem, da ni bil takrat v kabinetu. Oni je drugače hodil, popolnoma drugače. Mogoče govorim neumnosti, sem pa prepričana, da ta ni tisti.

Izpovedba Gabrijele res ni bila tehtna in ona podlagi nje bi bilo težko človeka obsoditi ali oprostiti. Gospod Gourmot se pa ni zmotil, ko je smatral izpovedbo slepice za glavno karto. Če bi se državni pravnik ne prikrival ravnotakrat z listom papirja in bi pogledal po dvorani, bi je ne spoznal in bi se ponovno prepričal o neoprostljivi lahkovernosti ljudi. Ali ne pobijajo slepičine besede dejstva? Ali ni zapisek še vedno zapisek? Kako to, da po vsej dvorani pošumeva izraz sočutja? Razpolčenje občinstva se je očitno spremenilo. Oči, uprte v Andreja, so izgubile svoj zlovesči blek. Nekdo je celo šepnil svojemu sosedu:

(Dalje prih.)

Galanterija

Trikotaža za dame in gospode. — Volna za pletenje v vseh barvah. — Velika izbira nogavic, kravat v raznih cenah. — Kompletne potrebščine za krojače, šivilje in čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Postrežba točna.

Cene nizke.

Postrežba točna.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

**najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.**

Zahtevajte ponudbo. — Telefon števil. 2389.

**Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Razpis

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani
razpisuje oddajo

**slikarskih, steklarskih in pleskarskih
del, polaganje parketov, ksilolita in
linoleja**

za stanovanjsko hišo na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki in proračuni se dobe od ponedeljka 19. t. m. dalje med uradnimi urami pri podpisnem uradu v Gledališki ulici.

Pravilno sestavljene in zapečatenе ponudbe je vložiti do 24. t. m. ob 12. uri dopoldne pri podpisnem uradu.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2552.

TELEFON ŠTEV. 2552.

še priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela



**Širite Narodni
Dnevnik.**

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača
50 par. Za debele tiskane
pa Din 1.—

Išče se
stanovanje, obstoječe iz
kuhinje ter dveh sob v
centrumu mesta. Plača se
dobro. Ponudbo na upravo
kista pod »Stanovanje«.

Premog - čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2044.